

Lausunto

25.10.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiakohta HE 51 / 2023 vp: HE 51/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta*Valtiovarainministeriön lausunto*

Väylämaksua on vuosien ajan kerätty täysimääräisenä kattamaan vesiväylänpidon kustannuksia (väylänpito, meriliikenteen ohjaus, talvimerenkulku ja merenmittaus). Maksu päätettiin kuitenkin väliaikaisesti puolittaa vuodesta 2015 lähtien. Väylämaksun puolitukselle on ollut tämän jälkeen erilaisia perusteluita, joissa tuodaan esiin elinkeinojen logistiikkakustannusten alentaminen kansainvälisen kilpailukykyyn hyväksi. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, Suomen sisäiset logistiikkakustannukset ovat liki 26 mrd. euroa ja itse tuotetut logistiikkapalvelut, varastoon sitoutunut pääoma sekä ulkomailla toteutuvat kustannukset mukaan lukien kokonaisarvo on lähes 40 mrd. euroa. Väylämaksun puolittamisella ei siten käytännössä vaikuteta logistiikkakustannuksiin tai kansalliseen kilpailukykyyn kuin marginaalisesti.

Väylämaksu suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta suomalaiseen satamaan, eli maksua ei peritä laivoilta, jotka eivät ole liikenteessä. Maksua peritään aluskohtaisesti matkustajaluksilta enintään 30 käyntikerrasta vuodessa ja lastialuksilta enintään 10 käyntikerrasta vuodessa. Säännöllisen matkustaja-alusliikenteen varustamot maksavat vuoden väylämaksut käytännössä jo alkuvuodesta. Väylämaksujen tuotto on vuoden 2015 jälkeen vastannut 46,5-61,8% kustannuksista.

Valtiovarainministeriö haluaa muistuttaa, että esitetty toimenpide kohdistuu kaikkeen kauppamerenkulkuun alustyypeistä ja niiden kansallisuudesta riippumatta. Esimerkiksi vuosina 2016-2019 vain 32-34 % meriliikenteestä kulki suomalaisten varustamoiden aluksilla.

Esitys on hallitusohjelman liitteen C *Vero-politiikan linja* sekä vuoden 2024 *valtion talousarvioesityksen* mukainen.

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistelemassa myös hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti väylämaksun pysyvää puolitusta. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että rannikon kauppamerenkulun kustannusten mittaluokka arvioidaan säännöllisesti, jotta maksutulojen taso vastaisi keskipitkällä aikavälillä 50 % palveluista aiheutuvia kustannuksia. Loppuosuus rannikon kauppamerenkulun kustannuksista katetaan muilla verotuloilla tai valtion velanotolla.

budjettineuvos

Kati Jussila